

Брюксел, 4 декември 2025 г.
(OR. en)

15573/25

CORDROGUE 153
SAN 751
JAI 1848
RELEX 1511
EUDA
EUROPOL

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от
г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 4 декември 2025 г.

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на
Европейския съюз

№ док. Ком.: COM(2025) 743 final

Относно: СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ
И СЪВЕТА
относно Стратегията на ЕС за борба с наркотиците

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2025) 743 final.

Приложение: COM(2025) 743 final

Брюксел, 4.12.2025 г.
COM(2025) 743 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И
СЪВЕТА**

относно Стратегията на ЕС за борба с наркотиците

ВЪВЕДЕНИЕ

Европа е изправена пред значителни предизвикателства в областите на сигурността и здравето и социални предизвикателства, свързани с трафика и употребата на незаконни наркотици. Това оказва дълбоко въздействие върху безопасността и сигурността на нашите градове и местни общности. Разрастващите се, усъвършенствани и използващи насилие пазари на наркотици допринасят за увеличаване на престъпността, зависимостта, свръхдозите, разпространението на заразни болести¹ и влошаването на състоянието на околната среда, като дестабилизируют общностите² и оказват натиск върху публичните ресурси.

Производството, трафикът и разпространението на незаконни наркотици е **престъпна дейност в световен мащаб, която бележи ръст и се развива**. В ЕС половината от най-опасните престъпни мрежи се занимават с трафик на наркотици, а над две трети използват насилие³. **Потоците от кокаин към европейските пристанища**, било то директно от Латинска Америка или през Западна Африка, се увеличиха драстично през последните години⁴. **Престъпните мрежи използват информационни технологии и адаптират начините си на действие**, за да не бъдат разкрити и за да се адаптират към прилагания контрол. Те диверсифицират операциите за трафик към маршрути, където има по-малко проверки, и разширяват присъствието си онлайн, като се възползват от платформите за електронна търговия и социалните медии и от инструментите за анонимизиране и криптиране. Те отклоняват и извършват трафик на прекурсори на наркотични вещества, включително дизайнерски прекурсори, за производството на синтетични наркотици. Тези престъпници проникват в нашето общество, като **използват насилие, включително от ненавършили пълнолетие**, с което изострят обществената несигурност и дестабилизируют общности, семейства и икономики.

Употребата на наркотици продължава да представлява сериозно **предизвикателство за здравето в ЕС**, като младите хора са особено засегнати. С нарастващата консумацията на кокаин и появата на нови психоактивни вещества се увеличават **рисковете от отравяне** и свързаните с наркотици смъртни случаи, чиито общ брой през 2023 г. е почти 7500⁵. Тези развития оказват натиск върху системите за мониторинг и **пречат на ефективното лечение и на усилията за намаляване на вредите**. Дори социално интегрираните групи все по-често използват стимуланти като кокаин, което води до риск от тежки последици за здравето и дългосрочни вреди. Употребата на наркотици застрашава здравето и социалната стабилност на различни групи, особено на тези, които вече са в уязвимо положение.

¹ Агенция на Европейския съюз по наркотиците (EUDA) (2025 г.), *European Drug Report 2025. Trends and Developments*. (Европейски доклад за наркотиците за 2025 г. Тенденции и развития).

² Европейска комисия (2024 г.), *Проучване на Евробарометър относно въздействието на наркотиците върху местните общности*.

³ Европол (2024 г.), *Decoding the EU's most threatening criminal networks* (Установяване на престъпните мрежи в ЕС, представляващи най-голяма заплаха).

⁴ Служба на ООН по наркотиците и престъпността (СНПООН), *World Drug Report (2025)* (Световен доклад за наркотиците за 2025 г.).

⁵ EUDA (2025), Европейски доклад за наркотиците за 2025 г. *Тенденции и развития*.

И накрая, **производството и трафикът на наркотици увреждат околната среда** с изхвърлянето на токсични химически отпадъци и унищожаването на местообитания, като имат отражение върху жизненото пространство на местните общности и създават трудности за правоприлагащите органи при безопасното разрушаване на лаборатории за наркотици и депа за отпадъци.

Тези заплахи се усещат във всички държави членки от гражданите в тяхното ежедневие. В неотдавнашно проучване на Евробарометър 40% от респондентите съобщават, че трафикът и употребата на наркотици са сериозни проблеми в техните райони, а над една трета смятат, че проблемите са се увеличили през последните години⁶.

За да се справи с нарастващите предизвикателства, свързани с употребата и трафика на наркотици, Европейският съюз се нуждае от амбициозен подход към политиката в областта на наркотиците. С настоящата стратегия Комисията определя път напред, насочен към **опазване на благосъстоянието на гражданите, подобряване на общественото здраве и обезпечаване на сигурността**, като същевременно насърчава **мултидисциплинарни подходи за предотвратяване на вредите и насърчаване на устойчиви и процъфтяващи общности и опазване на околната среда**. Това е стратегия, която ще укрепи подготвеността и реакцията на ЕС, **що се отнася до настоящите и бъдещите предизвикателства, свързани с наркотиците**.

⁶ Европейска комисия (2024 г.), *Проучване на Евробарометър относно въздействието на наркотиците върху местните общности*.

РАМКА НА СТРАТЕГИЯТА ЗА БОРБА С НАРКОТИЦИТЕ: ЦЕЛИ И РЪКОВОДНИ ПРИНЦИПИ

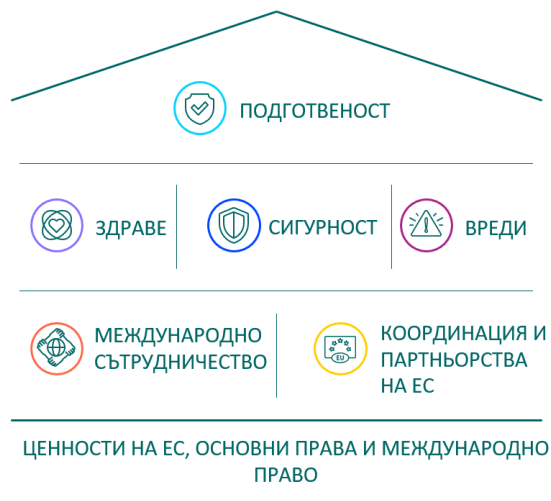
Като потвърждава отново ангажимента на ЕС за **балансиран и мултидисциплинарен подход**, стратегията има за цел да ограничи употребата на наркотици и да се бори с организираната престъпност чрез засилване на основаните на **научни доказателства** здравни и социални мерки и мерки за сигурност. Организираните престъпни групи се възползват от правните пропуски и различията в политиките, като пейзажът по отношение на **наркотиците** търпи бърза промяна. Поради това стратегията насърчава **интегриран подход** към политиката в областта на наркотиците, като се застъпва за координация на равнището на ЕС, на национално, регионално и местно равнище. Тя свързва ответните мерки в областта на сигурността, здравеопазването и социалната сфера, за да предпазва от потенциални свързани с наркотиците кризи, като гарантира, защита на гражданите и общностите и намаляване на вредите.

Стратегията насърчава всеобхватното сътрудничество между заинтересованите страни чрез **подход, обхващащ цялото общество**, укрепване на секторното и партньорското сътрудничество и активно ангажиране на гражданското общество.

Като отчита взаимосвързания характер на производството, трафика и употребата на наркотици и като признава, че предизвикателствата, свързани със ситуацията с наркотиците, надхвърлят националните граници, стратегията насърчава **координирани международни ответни действия** в сътрудничество с партньорите в световен план. Целта на стратегията е да се зададе облика на политиката в областта на наркотиците на равнището на ЕС и на **национално** равнище и да се осигури основа за ангажимента на ЕС в **международен план**.

Тя се основава на **пет стълба**, имащи за цел:

- 1) **повишаване на подготвеността на равнището на ЕС и на национално равнище за предвиждане и реагиране** на свързани с наркотиците заплахи за здравето и сигурността;
- 2) **опазване на общественото здраве** чрез основани на доказателства превантивни подходи и лечение;
- 3) **подобряване на сигурността и защита на обществото** чрез справяне с производството и трафика на наркотици и борба с проникването на престъпни елементи;
- 4) **справяне със свързаните с наркотиците вреди** за защита на хората и обществото с мерки, насочени към индивидуалното здраве, както и към социалните и екологичните вреди; както и
- 5) **изграждане на силни партньорства** за справяне със ситуацията с наркотиците, по-специално с трети държави и региони.

Стратегията се основава на ценностите на ЕС⁷ и на основните права, залегнали в Харта на основните права на ЕС⁸. Тя се основава на международното право, по-специално на международните конвенции за контрол на наркотиците и Устава на Организацията на обединените нации, и се прилага в съответствие с международното право в областта на правата на човека. Тя е в съответствие с глобалните ангажименти, като заключителния документ от специалната сесия на Общото събрание на ООН от 2016 г.⁹, Декларацията на министрите от 2019 г.¹⁰, Декларацията на високо равнище относно междинния преглед през 2024 г.¹¹ и Програмата на ООН до 2030 г. за устойчиво развитие¹².

Стратегията се основава на оценката на стратегията и плана за действие на ЕС относно наркотиците за периода 2021—2025 г.¹³, в която се изтъква нейната стойност, като същевременно се подчертава необходимостта от ориентиран към резултатите подход. Тя разчита на мониторинга на ситуацията с наркотиците от страна на съответните агенции на ЕС, по-специално Агенцията на Европейския съюз по наркотиците (EUDA), която е широко призната като център за високи научни постижения по свързаните с наркотиците въпросите и на която чрез засиления ѝ мандат е възложена нова ключова роля за повишаване на подготвеността на Съюза¹⁴, и Европол, който предоставя надеждни основи на разузнавателна информация анализи в подкрепа на усилията на правоприлагащите органи. Стратегията включва значителен принос от непрекъснат диалог с държавите членки и специализирани семинари в рамките на подготвителния орган на Съвета, отговарящ за политиката в областта на наркотиците, както и ценен принос от групи на гражданското общество като Форума на гражданското общество по въпросите на наркотиците. Стратегията е ключов предвиден резултат, заложен в Европейската стратегия за вътрешна сигурност (ProtectEU)¹⁵, и е в съответствие със стратегията за Съюз на подготвеност¹⁶,

⁷ По-специално посочените в член 2 от Договора за Европейския съюз.

⁸ Харта на основните права на Европейския съюз (ОВ С 326, 26.10.2012 г, стр. 391).

⁹ Заключителен документ на специалната сесия на Общото събрание на ООН (ССОСООН) от 2016 г. относно световния проблем с наркотиците „Нашият съвместен ангажимент за ефективно разрешаване и противодействие на световния проблем с наркотиците“.

¹⁰ Декларация на министрите от 2019 г. за засилване на действията ни на национално, регионално и международно равнище за ускоряване на изпълнението на съвместните ангажименти за справяне със и противодействие на световния проблем с наркотиците.

¹¹ Декларация на високо равнище на Комисията за упойващите вещества относно междинния преглед от 2024 г., в отговор на Декларацията на министрите от 2019 г.

¹² Общо събрание на ООН, „Да преобразим света: програма до 2030 г. за устойчиво развитие“, А/RES/70/1, 21 октомври 2015 г.

¹³ Работен документ на службите на Комисията — Резюме на оценката на Стратегията на ЕС относно наркотиците за периода 2021—2025 г. и Плана за действие на ЕС относно наркотиците за периода 2021—2025 г. (SWD (2025) 188 final); Работен документ на службите на Комисията — Оценка на Стратегията на ЕС относно наркотиците за периода 2021—2025 г. и Плана за действие на ЕС относно наркотиците за периода 2021—2025 г. (SWD (2025) 187 final).

¹⁴ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/ip_23_1936

¹⁵ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „ProtectEU: европейска стратегия за вътрешна сигурност“ (COM/2025/148 final).

¹⁶ Съвместно съобщение до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно европейската стратегия за Съюз на подготвеност, JOIN(2025) 130 final.

Европейския здравен съюз¹⁷, включително засилената рамка на ЕС в областта на здравната сигурност¹⁸, и предложението на Комисията за нови правила относно прекурсорите на наркотични вещества¹⁹.

Като отбелязва резултатите от оценката, в която се изтъква необходимостта да се предложи **оперативен отговор** на ситуацията с наркотиците, Комисията допълва стратегията със специален **план за действие на ЕС срещу трафика на наркотици**, с цел да се разбият организирани престъпни мрежи, които стоят зад трафика на наркотици, с фокус върху техните маршрути и престъпни методи. Въз основа на приоритетите, определени в стратегията, в плана за действие се очертават спешни конкретни действия, които да бъдат предприети на равнището на ЕС между 2026 и 2030 г. Този план за действие съдържа 19 оперативни действия, които основно ще са насочени към изпълнението на стратегическия ангажимент за укрепване на сигурността на ЕС, но също така и за повишаване на подготвеността, справяне с вредите, причинени от вербуването на младежи, и изграждане на силни партньорства за справяне с трафика на наркотици.

I. УКРЕПВАНЕ НА ПОДГОТВЕНОСТТА И РЕАГИРАНЕТО

Динамиката на предлагането и търсенето на незаконни наркотици търпи бързо развитие, движена от влиятелни глобални престъпни мрежи и стимулирана от геополитическите промени и технологичното развитие²⁰. Бързо се появяват нови, потенциално по-токсични и водещи до пристрастяване психоактивни вещества, което увеличава рисковете от отравяне и свързаните с наркотици смъртни случаи. От решаващо значение е повишаването на подготвеността на Европа, що се отнася до здравните, социалните и засягащите сигурността аспекти във връзка с наркотиците.

Стратегически приоритет 1 — Укрепване на подготвеността на ЕС за справяне със свързаните с наркотиците заплахи

ЕС трябва да засили мониторинга на ситуацията с наркотиците в ЕС, като актуализира своите системи и мрежи за събиране, анализ и разпространение на данни с цел по-добро предвиждане и реагиране на новите предизвикателства, свързани с наркотиците, включително чрез мерки за подготвеност и други основани на доказателства ответни действия.

¹⁷ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Европейският здравен съюз: съвместни действия за здравето на хората“ (COM (2024) 206 final).

¹⁸ Регламент (ЕС) 2022/2371 на Европейския парламент и на Съвета от 23 ноември 2022 г. относно сериозните трансгранични заплахи за здравето и за отмяна на Решение № 1082/2013/ЕС (Текст от значение за ЕИП) (ОВ L 314, 6.12.2022 г., стр. 26—63).

¹⁹ Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно мониторинга и контрола на прекурсорите на наркотичните вещества и за отмяна на регламенти (ЕО) № 273/2004 и (ЕО) № 111/2005 (COM(2025) 747 final).

²⁰ Европол (2025 г.), Оценка на заплахата от тежката и организираната престъпност в Европейския съюз — Променящата се „ДНК“ на тежката и организираната престъпност.

1.1. Повишаване на осведомеността за рисковете и на ориентирания към бъдещето подход на ЕС

Укрепването на ситуационната осведоменост на ЕС означава подобряване на способността му бързо да анализира и споделя данни за нововъзникващи тенденции. EUDA осигурява основни инструменти като Европейската мрежа от криминалистични и токсикологични лаборатории, която трябва да бъде ефективно разгърната, за да се повиши подготвеността на ЕС.

Агенциите на ЕС, по-специално EUDA и Европол, следва да **подобряват навременността на мониторинга на равнище ЕС на ситуацията с наркотиците** в тясно сътрудничество с държавите членки. EUDA ще подпомага държавите членки за подобряване на единното събиране на данни, като използва източници като инструментите за геопространствено разузнаване на статистическата служба на ЕС (Евростат) и данни от Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC). Тя ще използва иновативни подходи за идентифициране на ранни сигнали, сочещи за промени в ситуацията с наркотиците, въз основа на съществуващите анализи на данни за спешните болнични случаи, остатъци в спринцовки или битовите отпадъчни води.

Като се има предвид бързата и непрекъсната поява на нови вещества, **бързият обмен на информация в целия ЕС** е от ключово значение. За тази цел EUDA ще актуализира системата на ЕС за ранно предупреждение, за да идентифицира бързо новите психоактивни вещества, да следи техния състав и сила на действие, да оценява вредите от тях и систематично да предоставя тази информация на държавите членки. Европейската мрежа от криминалистични и токсикологични лаборатории ще подкрепя този обмен на информация и ще предоставя специализиран експертен опит на ЕС. Освен това в случаи на сериозна трансгранична заплаха за здравето органите на държавите членки или Комисията ще изпращат сигнал в системата за ранно предупреждение и реагиране²¹, за да се гарантира по-ефективна реакция.

И накрая, ЕС и държавите членки следва да укрепят **капацитета си за прогнозиране**, като използват нови и съществуващи системи за данни. Това ще спомогне за предвиждане на средносрочните и дългосрочните промени в тенденциите в областта на наркотиците, като например въздействието на цифровизацията, рисковете за младите хора и увеличаването на синтетичните наркотици. EUDA ще засили дейностите си по „сканиране на хоризонта“ и прогнозиране, за да набелязва проблемите на пазарите на наркотици, включително въздействието на цифровизацията, потенциалното въздействие на новите синтетични наркотици и предизвикателствата, произтичащи от промените в политиката.

1.2. Повишаване на капацитета на ЕС за реагиране

ЕС трябва да бъде по-добре подготвен да реагира на възникващите заплахи, свързани с наркотиците. За тази цел EUDA, в сътрудничество с национални експерти, ще **разработи оценки на заплахите във връзка с нови свързани с наркотиците заплахи за здравето и**

²¹ Регламент (ЕС) 2022/2371 на Европейския парламент и на Съвета от 23 ноември 2022 г. относно сериозните трансгранични заплахи за здравето и за отмяна на Решение № 1082/2013/ЕС (ОВ L 314, 6.12.2022 г., стр. 26).

сигурността. Оценките ще включват ясни варианти за реагиране, за да се спомогне за смекчаване на заплахите както на национално равнище, така и на равнището на ЕС²². Подготовеността на ЕС трябва да обхваща появата на нови силнодействащи синтетични наркотици. Ето защо EUDA ще започне оценка на заплахите, посветена на много силнодействащите синтетични опиоиди в Европа.

Освен това в допълнение към усилията на ЕС като част от плана на Съюза за предотвратяване, готовност и реакция при здравни кризи²³, държавите членки следва да разработят **национални мерки за готовност и реакция**. Държавите членки следва да гарантират, че техните системи могат да предвиждат, предотвратяват и смекчават заплахите, включително чрез бързо внедряване на медицински мерки за противодействие и доставки за намаляване на вредите.

EUDA също така ще издава целеви бързи предупреждения, свързани със здравето и сигурността, по отношение на сериозни свързани с наркотиците рискове, като например много силнодействащи синтетични наркотици, чрез **Европейската система за предупреждение за наркотици**²⁴. Тази система за предупреждение ще допринесе за ефективната и навременна комуникация относно риска, като бъде свързана с националните системи за предупреждение и достига пряко до здравните специалисти и служителите на правоприлагащите органи.

1.3. Обединяване на научноизследователските усилия

Усилията на равнището на ЕС и на национално равнище следва да се съсредоточат върху по-доброто разбиране на пропуските в научните изследвания, свързани с поведението под влиянието на наркотици, възможностите за лечение, полиупотребата на наркотични вещества, психичните разстройства и социалното въздействие на трафика на наркотици. Чрез диалози по научните изследвания²⁵ ЕС се стреми да улесни **обмена на знания и да установи приоритети за научни изследвания**. EUDA ще създаде база данни за научни изследвания, свързани с наркотиците, и общност на знанието, обединяваща създатели на политики, учени, гражданското общество и експерти на терен, за да се преодолеят критичните пропуски в знанията. За да се насърчат иновациите в сектора на сигурността, които са от пряка полза за правоприлагането, Европейската комисия ще очертае неотложните технологични и оперативни нужди на правоприлагащите органи в борбата с организираната престъпност, включително трафика на наркотици.

²² Във взаимодействие с оценката на планирането на режима на предотвратяване, готовност и реакция съгласно член 8 от Регламент (ЕС) 2022/2371 относно сериозните трансгранични заплахи за здравето.

²³ Работен документ на службите на Комисията за въвеждане на план на Съюза за предотвратяване, готовност и реакция при здравни кризи (SWD (2025) 393 final).

²⁴ Член 13 от Регламент (ЕС) 2023/1322 на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни 2023 г. относно Агенцията на Европейския съюз по наркотиците (EUDA) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1920/2006 (ОВ L 166, 30.6.2023 г., стр. 6).

²⁵ Годишен обмен по свързани с наркотичните вещества научни изследвания в рамките на хоризонталната работна група „Наркотици“, за да се укрепят връзките и сътрудничеството между научните изследвания и политиката на равнище ЕС, установен в отговор на Заключенията на Съвета от декември 2009 г. относно укрепване на капацитета на ЕС за научни изследвания в областта на забранените наркотични вещества (17177/09).

Иновациите продължават да са от централно значение за справянето с възникващите заплахи за здравето и сигурността, породени от наркотиците, като например новите психоактивни вещества и новите форми на употреба, включително вейп устройства. Като използват нови технологии и изкуствен интелект, ЕС и държавите членки следва да осигурят подходящо финансиране за иновации, като подобряват технологиите за откриване, които интегрират ИИ, с цел бързо идентифициране на прекурсори по границите на ЕС и подпомагане на правоприлагащите органи при разбиването на производството на наркотици. Комисията, подпомагана от Европол и EUDA, ще координира разпространението на иновативни практики сред участниците в сектора на наркотиците. Иновативните инструменти за **картографиране на местата в селските райони, където се произвеждат наркотици, коридорите на трафик и рисковете за околната среда зони трябва да бъдат разширени**, за да се подобри разузнавателната картина. Следва да се осигури обучение за подобряване на техническите умения на правоприлагащите органи, допълнено от текущи научни изследвания за подобряване на разузнавателната картина, като се гарантират цялостно разбиране и ефективен отговор на свързаните с наркотиците предизвикателствата.

Чрез програмите на ЕС за финансиране на научни изследвания и иновации Комисията ще стимулира научните изследвания за разбиране на разстройствата и поведенческите модели, свързани с употребата на наркотици, като същевременно се насърчават иновативни терапии за употребата на стимуланти и безопасното ползване на опиоиди и психоактивни вещества за медицински цели. Насърчаването на цифрови инструменти и приложения в областта на здравеопазването е от съществено значение за оптимизиране на здравеопазването и социалните системи.

В този контекст европейското пространство на здравни данни (ЕПЗД) ще улесни сигурния достъп до електронни здравни данни във всички държави членки, като подкрепя научните изследвания, иновациите и създаването на публични политики по свързаните с наркотиците тенденции в здравеопазването, резултатите от лечението и въздействието на новите психоактивни вещества²⁶.

Основни приоритети

Комисията и държавите членки, с подкрепата на съответните агенции на ЕС, следва да:

- улесняват обмена на знания и набелязването на научноизследователски приоритети чрез диалози по научните изследвания;
- координират оперативната подкрепа и разпространението на иновативни практики и решения сред съответните участници в сектора на наркотиците.

В съответствие с разширения си мандат EUDA ще:

- модернизира системата на ЕС за ранно предупреждение с цел бързо и систематично идентифициране на нови психоактивни вещества и ще разпространява тази информация сред държавите членки;

²⁶ Регламент (ЕС) 2025/327 на Европейския парламент и на Съвета от 11 февруари 2025 г. относно европейското пространство на здравни данни и за изменение на Директива 2011/24/ЕС и Регламент (ЕС) 2024/2847 (ОВ L, 2025/327, 5.3.2025 г.).

- приложи европейска система за предупреждение за наркотици, за да се издават целеви бързи предупреждения, свързани със здравето и сигурността, по отношение на сериозни свързани с наркотиците рискове;
- изготвя оценки на заплахите за нови свързани с наркотиците заплахи за здравето и сигурността и ще извършва специална оценка на заплахите от много силнодействащи синтетични опиоиди в Европа;
- подобри навременния мониторинг на ситуацията с наркотиците чрез засилено събиране на данни в целия ЕС, по-специално въз основа на бързото докладване от националните координационни звена на Reitox²⁷.

Държавите членки се насърчават да:

- изготвят национални мерки за подготвеност и реакция с действия за предвиждане и смекчаване на нови и нововъзникващи заплахи, свързани с наркотиците.

II. ЗАЩИТА НА ОБЩЕСТВЕННОТО ЗДРАВЕ

Общественото здраве е силно засегнато от нарастващата наличност и употреба на разнообразни и силнодействащи незаконни наркотици. **Поради това намаляването на търсенето остава на преден план в отговора на ЕС на незаконната употреба на наркотици.** Успоредно с усилията за намаляване на вредите следва да се приложат заедно всеобхватен набор от мерки за постигането на три основни цели: намаляване на употребата на наркотици, осигуряване на достъпно лечение за всички и подкрепа за възстановяването и социалната реинтеграция на хората с разстройства, свързани с употребата на наркотици.

Стратегически приоритет 2: Прилагане на основана на доказателства превенция и осведоменост за риска

ЕС следва да се ангажира активно с превенцията и намаляването на употребата на наркотици чрез прилагането и разширяването на солидни дейности за превенция и повишаване на осведомеността във всички държави членки, като същевременно засили основаните на доказателства ефективни интервенции в областта на здравето.

2.1. Засилване на ефективните дейности по превенция

Основаната на доказателства превенция следва да заема централно място в подхода на ЕС в областта на общественото здраве, за да се намалят рисковете от наркотична зависимост и свързаните с наркотиците вреди. Ето защо държавите членки следва да **засилят дейности по универсална превенция.** Програмите за ранна превенция следва да изградят устойчивост, да повишават здравната грамотност и да насърчават уменията за живота и здравословния начин на живот. Следва да се прилагат дейности за **профилактика на околната среда**, за да се намалят излагането на хората на употреба на вещества и

²⁷ Европейска информационна мрежа за наркотици и наркомании (мрежата Reitox)

зависимост от тях²⁸. За да се укрепи значително устойчивостта на гражданите, дейностите за превенция на наркотиците трябва да бъдат интегрирани с интервенции, насочени към други критични здравни фактори, като например употребата на тютюн и вредната консумация на алкохол, заедно с всеобхватни инициативи за насърчаване на здравето.

Комисията ще засили работата си по здравната профилактика чрез инициативи в областта на сърдечносъдовите заболявания и психичното здраве в рамките на инициативата на ЕС за незаразните болести „По-здравя заедно“²⁹. Този подход спомага за намаляване на употребата на наркотици и за укрепване на устойчивостта на психичното здраве срещу разстройства, свързани с употребата на вещества. Комисията подкрепя държавите членки с всеобхватен подход към психичното здраве чрез специално съобщение³⁰, съсредоточено върху уязвимите групи и неравнопоставеността в здравеопазването. Ключовите инициативи включват изграждане на капацитет за държавите членки в сътрудничество със Световната здравна организация (СЗО)³¹ и създаването на програмата на ЕС PROMENS³² — програма за обучение и обмен в областта на психичното здраве с акцент върху подкрепата за уязвимите групи.

Същевременно е необходимо да подобрим разбирането от страна на гражданите на рисковете за здравето и сигурността, свързани с употребата и производството и трафика на наркотици. Сериозно безпокойство буди нарастващата употреба на стимуланти като кокаина, която не само създава значителни предизвикателства за общественото здраве, включително дългосрочни рискове за здравето³³, но и поражда опасения за сигурността, отнасящи се до насилието и престъпността, свързани с пазара на кокаин³⁴. Ето защо ЕС следва да насърчава основаната на факти комуникация за повишаване на осведомеността. За по-ефективното справяне с тези проблеми EUDA ще помогне на държавите членки да **разработят ефективни дейности за повишаване на осведомеността**, насочени към приоритетни области, сред които употребата на кокаин и силнодействащи нови синтетични наркотици.

Освен това държавите членки следва да се съсредоточат върху създаването и насърчаването на **целеви мерки за превенция**, специално предназначени за групи, които са особено уязвими, що се отнася до излагането на незаконни наркотици. Те включват младежите, изложени на риск от експериментиране с наркотици или вече експериментиращи с наркотици, и хора с остри и хронични психични разстройства. Целевите дейности по превенция следва да са научно основани и съобразени със специфичния социално-икономически и културен контекст и да се прилагат в различни среди, като училища, спорт, нощен живот, интернет и платформи на социалните медии, както и в затворите.

²⁸ Интервенциите в областта на околната среда са регулаторни, икономически и физически мерки, предназначени да променят културния, социалния, физическия и икономическия контекст, в който хората вземат решения (относно употребата на наркотици), и да подкрепят по-здравословния избор.

²⁹ „По-здравя заедно“ — инициатива на ЕС за незаразните болести — Обществено здраве.

³⁰ [Психично здраве — Обществено здраве — Европейска комисия](#)

³¹ [who.int/europe/activities/partnering-with-the-european-union-\(eu\)-to-tackle-mental-health-challenges](#)

³² [Страница на проекта EU-PROMENS — EU-PROMENS](#)

³³ EUDA (2025), Европейски доклад за наркотиците за 2025 г. *Тенденции и развитие*.

³⁴ EUDA и Европол (2024 г.). EU Drug Markets Analysis: Key insights for policy and practice (Анализ на пазарите на наркотици в ЕС: основни изводи за политиката и практиката).

2.2. Разпространяване на информация за ефективни дейности по превенция

ЕС следва да насърчава прилагането на **основани на доказателства програми за осведомяване и превенция**, с наблюдение на новите интервенции, преглед на тяхната ефективност и разпространение на най-добри практики.

Прилагането на съществуващите **стандарт за качество** за превенцията следва да бъде засилено във всички държави членки. Минималните стандарти за качество в намаляването на търсенето, европейските стандарти за качество на превенцията на наркотиците, Международните стандарти на Службата на ООН по наркотиците и престъпността (СНПООН)/СЗО относно превенцията на употребата на наркотици и Европейската учебна програма за превенция предоставят практически насоки за ефективна превенция. Следва да се увеличат националните усилия за подобряване на качеството на дейностите по превенция, лечение и полагане на грижи чрез разработване на модули за обучение на практикуващи специалисти, здравни специалисти, социални работници, служители на правоприлагащите органи и лицата, отговарящи за вземането на решения.

Стратегически приоритет 3: Подобряване на лечението, възстановяването и реинтеграцията

Държавите членки следва да гарантират, че хората, употребяващи наркотици, имат достъп до здравни и социални грижи, като предоставят финансово достъпно лечение, съобразено с дейностите за реинтеграция и социално приобщаване.

3.1. Улесняване на достъпа до възможности за доброволно, интегрирано и адаптирано лечение

Лицата, които употребяват наркотици, следва да имат лесен и своевременен **достъп до финансово достъпно, качествено и адаптирано лечение** в съответствие с правото на здравни грижи, залегнало в Европейския стълб на социалните права³⁵. Като се има предвид разнообразието на разпространяваните незаконни наркотици, недостатъчната наличност и прилагане на лечение имат отрицателно въздействие върху здравето.

Ето защо националните и регионалните системи на здравеопазване следва да се стремят да подобрят способността си да предоставят ефективни ориентирани към хората услуги за лечение и възстановяване за разстройствата, свързани с употребата на наркотици, в цяла Европа, включително в по-слабо развитите региони, селските и отдалечените райони и най-отдалечените региони на ЕС. Като се отчита, че нуждите на отделните лица се различават, държавите членки се насърчават да предлагат **широк набор от основани на доказателства възможности за лечение** в рамките на континуум на грижите. Това включва интегрирани услуги за лицата, изправени пред полиупотреба на наркотични вещества, и лицата, имащи едновременно проблеми с наркотиците и проблеми, свързани с психичното здраве³⁶. Необходими са допълнителни възможности за лечение за справяне с употребата на стимуланти, като

³⁵ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския съвет, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Създаване на европейски стълб на социалните права“ (COM(2017)0250 final).

³⁶ Заключение на Съвета от декември 2023 г. относно хората с разстройства вследствие на употребата на наркотици, протичащи едновременно с други психични разстройства, 16112/23.

кокаина. Интегрираните услуги за лечение за употреба на наркотици следва да съчетават действия на здравните, социалните, и когато е целесъобразно, правоприлагащите служби, за да се отрази взаимосвързаността на здравето, социалното благополучие и безопасността.

Освен това държавите членки следва да увеличат свързаните с наркотиците превенция, лечение и грижи в затворите, за да се справят с по-широко разпространената употреба на наркотици в местата за лишаване от свобода в сравнение с населението като цяло. Лечението, рехабилитацията и възстановяването трябва да продължат — както по време на лишаването от свобода, така и след освобождаването.

Достъпът до лечение в Европа следва да бъде **добровolen** и с високо качество. Държавите членки **следва да подобрят качеството на предоставяното лечение**, така че то да отговаря на най-новите научни данни и променящите се обществени потребности. Поради това държавите членки се насърчават да актуализират и прилагат минималните стандарти за качество в намаляването на търсенето на наркотици, приети от Съвета през 2015 г.³⁷, и да си взаимодействат с организациите на гражданското общество и с партньорски групи. EUDA ще подкрепя тези усилия, като оценява качеството на интервенциите на национално, регионално и местно равнище (качество на ЕС) и ще разработва **всеобхватни насоки за целия ЕС относно стандартите за качество**.

3.2. Насърчаване на реинтеграцията и социалното приобщаване

Услугите за лечение за употреба на наркотици следва да бъдат допълвани от дейности, които стимулират възстановяването и социалната реинтеграция, като насърчават подход, обхващащ цялото общество. За да се предотвратят случаи на неоказване на помощ на лица, от съществено значение е да се насърчава активното сътрудничество между здравните и социалните служби, службите по заетостта, службите за младежта и услугите за намаляване на вредите.

Употребата на наркотици може да бъде както последица от социално изключване, така и причина за него. Държавите членки трябва да подобрят **реинтеграцията на хората с разстройства**, свързани с употребата на наркотици, в общността и на пазара на труда. Това спомага да се намалят употребата на наркотици и риска от рецидив след лечение. За да допринесе за тези усилия, Комисията ще насърчава социално-икономическата интеграция на хората в уязвимо положение, включително хората, употребяващи наркотици, чрез настоящите и бъдещите разходни инструменти на ЕС, като например Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) и Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) или предложените национални и регионални планове за партньорство след 2028 г.

Социалните мерки могат също така могат да имат огромно значение за хората, които употребяват наркотици, по-специално за тези, които също са изложени на риск от бедност, социално изключване или бездомничество. Държавите членки се насърчават да **прилагат мерки за социална подкрепа, насочени към хората, употребяващи наркотици**, включително чрез проекти в общността и ръководени от хора в сходно положение проекти, свързани с възстановяването, жилищното настаняване, помощта за психичното здраве и възможностите за работа. Комисията ще засили мерките за справяне с множеството

³⁷ Заключение на Съвета от септември 2018 г. относно изпълнението на плана за действие на ЕС относно наркотиците за периода 2013—2016 г. по отношение на минималните стандарти за качество в намаляването на търсенето на наркотици в Европейския съюз, 11985/15.

измерения на изключването и различните структурни причини за него и ще подобри достъпа до социални услуги и услуги за подкрепа, включително в контекста на предстоящата стратегия на ЕС за борба с бедността. Освен това, като част от **Европейската платформа за борба с бездомничеството**, Комисията ще установи нуждите на уязвимите групи, включително хората, използващи наркотици, и ще се бори с бездомничеството във всички политики.

Интегрирането на политиките за сигурност и социалните политики е от съществено значение. Алтернативите на предварителното задържане³⁸ и на принудителните санкции³⁹ могат да подпомогнат социалната реинтеграция на лица, извършили свързани с наркотици престъпления, да спомогнат за намаляване на рецидивизма, да намалят стигмата, както и потенциално да намалят съдебните разноски, като същевременно подобрят резултатите по отношение на сигурността. Държавите членки следва да **подсилят и разширят наличието на такива алтернативи** с цел по-добро свързване на наказателните, социалните и здравните системи, особено за младите хора.

За да разпространява научни доказателства и най-добри практики сред по-широк кръг специалисти, EUDA ще въведе нова платформа за обучение — PLATO 2.0 — в рамките на която ще бъдат предоставени разширени и съобразени с нуждите възможности за електронно обучение относно социалната реинтеграция.

Основни приоритети

Комисията ще:

- **увеличи усилията за здравна профилактика, като разгърне инициативата на ЕС за незаразните болести „По-здрави заедно“;**
- **постигне напредък по водещите си проекти по линия на Съобщението относно всеобхватен подход към психичното здраве.**

EUDA ще:

- **подпомага държавите членки в разработването на ефективни дейности за повишаване на осведомеността относно въздействието на употребата на наркотици и трафика на наркотици;**
- **разработи и популяризира всеобхватни насоки за целия ЕС относно минималните стандарти за качество и ще консултира държавите членки относно прилагането на ефективна превенция и лечение.**

Държавите членки се насърчават да:

- **засилят универсалната превенция и здравната профилактика, свързана с околната среда, и разработят и прилагат основани на доказателства дейности**

³⁸ Препоръка (ЕС) 2023/681 на Комисията от 8 декември 2022 г. относно процесуалните права на заподозрените и обвиняемите, които са обект на предварително задържане, и относно материалните условия на задържане (ОВ L 86, 24.3.2023 г., стр. 44).

³⁹ Като алтернативи на принудителните мерки се определят мерките, които съдържат някакъв поправителен елемент или са неинтервенционни (например решение да не се повдигне обвинение или наказателно преследване), и такива, използвани вместо затвор или друго наказание (например условна присъда с лечение за употреба на наркотици).

по превенция, специално предназначени за групите в уязвимо положение и младежите;

- увеличат наличието на основани на доказателства възможности за лечение, интегрирани в континуум на грижите и разглеждащи увеличеното използване на стимуланти;
- спомагат за интеграцията на хората, употребяващи наркотици, чрез мерки за социална подкрепа, както и да подсилват и разширят наличието на алтернативи на предварителното задържане и принудителни санкции за свързаните с наркотици престъпления.

III. ПОДОБРЯВАНЕ НА СИГУРНОСТТА И ЗАЩИТА НА ОБЩЕСТВОТО

Мрежите за трафик на наркотици действат в световен мащаб и пораждат насилие, корупция, проникване в законната икономика и вреди на обществото. Мрежите за трафик внасят безпрецедентни количества кокаин в ЕС, както и други незаконни наркотици. Предотвратяването и противодействието на свързаната с наркотици престъпност е от съществено значение за разбиването на престъпните мрежи, пресичането на маршрутите за трафик и разрушаването на съоръженията за производство на наркотици.

Стратегията предлага широкообхватна рамка за справяне със ситуацията с наркотиците, като се съсредоточава върху ключови въпроси, свързани с трафика на наркотици. Тя се допълва от специален план за действие, в който се определят конкретни приоритетни действия, които трябва да се доразработят или на които следва да се посветят повече усилия. Планът за действие има за цел да повиши сигурността в отговор на настоящата ситуация с наркотиците и може да бъде допълнен с още мерки в зависимост от развитието на ситуацията с наркотиците.

Стратегически приоритет 4: Засилване на правоприлагането и съдебното сътрудничество

ЕС ще активизира усилията си за разбиване на високорисковите престъпни мрежи, които допринасят за разпространението на незаконни наркотици на неговата територия. Това включва предлагане на по-строги правила за борба с организираната престъпност, укрепване на капацитета на правоприлагащите и съдебните органи за разследване и наказателно преследване, отнемане на облагите от престъпна дейност и разбиване на престъпните операции в рамките на системите на затворите.

4.1. Ефективна правна рамка за борба с трафика на наркотици

През 2026 г. Комисията ще предложи **преразгледани правила за борба с организираната престъпност**, които ще засилят възможностите за разбиване на организираните престъпни групи, които стоят зад трафика на наркотици. Освен това тя ще извърши оценка на

Рамковото решение относно трафика на наркотици⁴⁰, за да прецени дали то продължава да бъде целесъобразно, като оцени по-специално приноса му за ефективното трансгранично сътрудничество. Комисията също така ще оцени необходимостта от укрепване на европейската заповед за разследване, за да се подобри трансграничното събиране на доказателства по наказателноправни въпроси.

4.2. Укрепване на капацитета на правоприлагащите и съдебните органи

Разследването на организираната престъпност и на операциите за трафик на наркотици в настоящата престъпна среда е предизвикателство. Ефективното разбиване на тези мрежи изисква координирани усилия от страна на правоприлагащите и съдебните органи, подкрепени от стабилно трансгранично сътрудничество и обмен на информация. С усъвършенстването на престъпните мрежи трябва да се адаптират ответните действия на правоприлагащите и съдебните органи, като се използват нови технологии и ИИ. Държавите членки следва да отдадат приоритет на укрепването на капацитета на тези органи за ефективно разкриване, разследване и наказателно преследване на трафика на наркотици, като използват усъвършенствани правни и оперативни инструменти.

Подсилената Европейска мултидисциплинарна платформа за борба с криминални заплахи (ЕМРАСТ) ще стимулира оперативното трансгранично сътрудничество. В новия цикъл на ЕМРАСТ бяха определени ключови приоритети за борба с трафика на наркотици и идентифициране и разбиване на най-опасните престъпни мрежи⁴¹.

Агенциите и органите на ЕС ще подкрепят националните органи в борбата с трафика на наркотици. Дейностите на Европол в областта на трафика на наркотици осигуряват рамка за оперативно сътрудничество. Неговият мандат ще бъде подсилен, както бе обявено в стратегията за вътрешна сигурност ProtectEU, като се предлага засилена подкрепа на държавите членки в борбата с трафика на наркотици. Евроюст подпомага националните съдебни органи в ефективното наказателно преследване на мрежите за трафик на наркотици. Засиленият му мандат ще послужи и в борбата с трафика на наркотици, като увеличи способността на Евроюст да подпомага разследването и наказателното преследване на свързани с наркотици престъпления. Новият Митнически орган на ЕС и Центърът за митнически данни на ЕС ще осигурят по-добри инструменти на митниците за извършване на анализ на риска на равнището на ЕС и допълнително ще подобрят сътрудничеството между митниците и другите правоприлагащи органи.

Актуализираният мандат на EUDA увеличава капацитета ѝ за наблюдение на развитието на пазара на наркотици и за осигуряване на доказателства ответни действия. CEPOL, Агенцията на ЕС за обучение в областта на правоприлагането, ще засили подкрепата си за държавите членки посредством изграждане на капацитет и обучение. Планираното укрепване на Frontex — Европейската агенция за гранична и брегова охрана — ще ѝ предостави модерни технологии за наблюдение и инструменти за ситуационна осведоменост. Това ще повиши капацитета на Frontex за откриване, предотвратяване и борба с трансграничната престъпност по външните граници, включително трафика на наркотици. Следва да се

⁴⁰ Рамково решение 2004/757/ПВР на Съвета от 25 октомври 2004 г. за установяване на минималните разпоредби относно съставните елементи на наказуемите деяния и прилаганите наказания в областта на трафика на наркотици (ОВ L 335, 11.11.2004 г., стр. 8).

⁴¹ Заключение на Съвета от юни 2025 г. относно укрепването на ЕМРАСТ и относно приоритетите на ЕС в борбата с престъпността за следващия цикъл на ЕМРАСТ за периода 2026—2029 г., 9397/25.

развият допълнителни полезни взаимодействия с програмата за сигурна свързаност и космическата програма на ЕС, за да се укрепят способностите на Frontex в областта на сигурната комуникация, устойчивото определяне на местоположението, навигация и синхронизация, както и наблюдението на Земята.

4.3. Проследяване на парите за борба с престъпните организации

Проследяването на парите е от решаващо значение за борбата с организираната престъпност и мрежите за трафик на наркотици. През 2024 г. ЕС укрепил правната рамка за борба с изпирането на пари⁴², както и за възстановяването и конфискацията на активи, като подчерта значението на финансовите разследвания за разбиването на престъпните организации. Държавите членки следва без забавяне да въведат в националното си право засилените правила относно **възстановяването и конфискацията на активи**⁴³ и да използват пълния им потенциал.

За да защитят местните общности и законните предприятия, ЕС и държавите членки следва да увеличат усилията си за откриване и предотвратяване на **проникването на престъпни елементи в законните предприятия**, като следват административния подход⁴⁴. С цел проследяване и изземване на активи от престъпна дейност ЕС трябва да проучи иновативни практики за разкриването на случаи на изпиране на пари и проследяването на печалбите от организираната престъпност. Както се подчертава в стратегията за вътрешна сигурност ProtectEU, Комисията проучва осъществимостта на нова общеевропейска система за проследяване на финансирането на тероризма. За да се отговори на заплахата от организираната престъпност, Комисията ще разшири оценката, така че да обхване и печалбите от организираната престъпност.

Освен това усилията ще бъдат насочени към подобряване на използването на технологии като усъвършенствани анализи и изкуствен интелект за проследяване на сделките с криптоактиви, като се постави акцент върху финансовите операции на престъпните организации, особено в сценариите „престъпление като услуга“.

Корупцията подхранва всеки етап от трафика на наркотици, като подкопава законната икономика и често върви ръка за ръка със сплашване. Борбата с корупцията продължава да бъде ключов приоритет за разбиването на организираната престъпност и трафика на наркотици. Чрез предстоящата стратегия на ЕС за борба с корупцията Комисията ще засили мерките за справяне със заплахата от корупцията и с използването на корупцията от страна

⁴² Регламент (ЕС) 2024/1624 на Европейския парламент и на Съвета от 31 май 2024 г. за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма (ОВ L 2024/1624, 19.6.2024 г.).

⁴³ Директива (ЕС) 2024/1260 на Европейския парламент и на Съвета от 24 април 2024 г. относно възстановяването и конфискацията на активи (ОВ L, 2024/1260, 2.5.2024 г.).

⁴⁴ Заключение на Съвета от юни 2016 г. относно административния подход за предотвратяване и борба с тежката и организираната престъпност, 9935/2016.

на организираната престъпност. Освен това Комисията ще работи със съзаконодателите, за да се даде възможност за бързо приемане на директивата относно борбата с корупцията⁴⁵.

4.4. Борба с трафика на наркотици в местата за лишаване от свобода

Трафикът на наркотици не спира с лишаването от свобода. Престъпните мрежи се възползват от каналите за комуникация и използват посетителите за контрабандно внасяне на наркотици в затворите и за координиране на свързани с наркотици операции извън тях. Служителите в затворите могат да бъдат подложени на сплашване, опити за подкуп или преки заплахи. ЕС трябва да брани обществената безопасност и интегритета на правосъдните системи от тази заплаха. Редом с държавите членки ЕС следва да насърчава основани на доказателства решения и да споделя най-добри практики за **разбиване на престъпната дейност в системите на местата за лишаване от свобода**.

Стратегически приоритет 5: Прекъсване на маршрутите за трафик на наркотици

ЕС е ангажиран с разбиването на мрежите за трафик на наркотици чрез действия, насочени срещу маршрутите за трафик по море, суша и въздух. Ще бъдат положени целенасочени усилия за борба с трафика на наркотици в онлайн пространства с цел разбиване на тези незаконни операции и значително възпрепятстване на дейностите на съответните престъпни мрежи.

5.1. Идентифициране и разбиване на трафика на наркотици по маршрутите по море

Престъпните мрежи извършват широкомащабно контрабандно внасяне на наркотици в европейски морски пристанища. Маршрутите за трафик на наркотици по море са силно диверсифицирани, като засягат и най-отдалечените региони на ЕС, и докладите сочат промяна в начина на действие, като пратките с наркотици пристигат в повече на брой по-малки европейски пристанища. За да скрият тези пратки, престъпниците използват нови методи, които служителите на правоприлагащите и морските органи често не могат да установят. Европол ще засили **стратегическия анализ на трафика по море**, за да бъдат установени оперативните нужди с цел противодействие на нови методи за транспортиране и укриване на наркотици.

Центърът за морски анализи и операции — Наркотици (МАОС-N) следва допълнително да засили дейностите си, по-специално мониторинга на плавателни съдове, превозващи незаконни наркотици в открито море.

Комисията ще споделя най-добри практики чрез разширения **Европейски пристанищен алианс** — основна рамка на ЕС за публично-частно сътрудничество с цел борба с трафика на наркотици, с което ще се подобри устойчивостта на пристанищата в целия ЕС. С предстоящата стратегия на ЕС за пристанищата ще бъде поставен акцент върху сигурността, като тя ще се основава на стратегически диалог с правителствени служители,

⁴⁵ Предложение за Директива на Европейския парламент и на Съвета относно борбата с корупцията, за замяна на Рамково решение 2003/568/ПВР на Съвета и на Конвенцията за борба с корупцията, в която участват длъжностни лица на Европейските общности или длъжностни лица на държавите — членки на Европейския съюз, и за изменение на Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета (COM/2023/234 final).

пристанищни органи, частния сектор и други важни заинтересовани страни. Целта е да се повишат сигурността и подготвеността на пристанищата в ЕС.

5.2. Справяне с трафика на наркотици по суша, чрез пощенски и колетни пратки и въздухоплавателни средства

Увеличеното производство на синтетични наркотици, съчетано с бързото разрастване на електронната търговия, предлага широки възможности за контрабанда на незаконни наркотици чрез услуги за доставка на пощенски и колетни пратки. Трафикът на наркотици в по-малки количества чрез пощенски и колетни пратки, които са по-трудни за разкриване, кумулативно подхранва широкомащабни операции за трафик. За да се подобри разкриването на потоците от незаконни наркотици, ЕС ще насърчава публично-частното сътрудничество между сектора на **доставките на пощенски и колетни пратки, митниците и правоприлагащите органи**. Планът за действие за борба с трафика на наркотици включва конкретни стъпки за постигане на напредък в рамките на това сътрудничество.

Пратки с висока стойност и малък обем, съдържащи дизайнерски прекурсори⁴⁶ или прекурсори на наркотични вещества, все по-често се внасят контрабандно по маршрути по въздух. Освен че използват търговски въздушен транспорт чрез експлоатация на хора за пренасяне на наркотици, престъпните мрежи все по-често използват частни самолети, леки въздухоплавателни средства и чартърни полети за да извършват контрабанда на наркотици, без да бъдат разкрити. ЕС ще работи за **засилване на мониторинга и контрола за сигурност на авиацията с общо предназначение**, включително за увеличаване на обмена на информация между съответните органи в областта на гражданското въздухоплаване и правоприлагащите органи, включително митниците.

5.3. Подобряване на мониторинга и откриване на наркотици, разпространявани онлайн

За да популяризират, продават и разпространяват незаконни наркотици, престъпниците използват както отворената, така и тъмната интернет мрежа. Правоприлагащите агенции се нуждаят от засилен капацитет и оперативна подкрепа, за да разкриват и разследват ефективно тези онлайн дейности, включително дейности в тъмната мрежа и социалните медии. За да се подобри безопасността, да се защитят ненавършилите пълнолетие и да се води борба с разпространението на незаконно съдържание онлайн, доставчиците на онлайн услуги и органите трябва да спазват изцяло **Акта за цифровите услуги**. Комисията ще продължи да наблюдава и налага спазването на задълженията за дължима грижа на много големите онлайн платформи и търсачки съгласно Акта за цифровите услуги. Освен това **интернет форумът на ЕС** ще използва доброволното сътрудничество с онлайн платформите за справяне с предизвикателствата и за споделяне на най-добри практики за прекъсване на онлайн продажбите на наркотици и предотвратяване на вербуването на ненавършили пълнолетие от престъпни мрежи, като се основава на мерките, включени в Насоките на Комисията относно мерки за гарантиране на високо равнище на неприкосновеност на личния живот, безопасност и сигурност за малолетните и

⁴⁶ Химикал, близък по химичен състав до прекурсор на наркотични вещества и за който няма данни за законна употреба, с изключение на научни изследвания и иновации

непълнолетните лица онлайн, съгласно член 28, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2022/2065⁴⁷. Като част от интернет форума на ЕС с тази дейност ще бъде засилена ролята на платформите на социалните медии за превенция на употребата на наркотици, със специален акцент върху достигането до младите хора, в сътрудничество с EUDA⁴⁸.

Стратегически приоритет 6: Борба с производството на синтетични наркотици и на прекурсори

За да се справи с предизвикателството, породено от увеличеното производство, внос и трафик на синтетични наркотици, ЕС ще увеличи усилията на оперативно равнище за разкриване и безопасно разрушаване на незаконни лаборатории и за спиране на притока на прекурсори на наркотични вещества.

6.1. Укрепване на оперативните способности за разкриване и разрушаване на незаконни лаборатории

Разкриването и разрушаването на незаконни лаборатории, произвеждащи и изнасящи синтетични наркотици и нови психоактивни вещества, продължава да бъде значително предизвикателство. Тези вещества са важен приоритет на ЕМРАСТ, в рамките на която полицията и митниците работят заедно за постигането на резултати. С подкрепата на ЕМРАСТ EUDA ще допринесе за по-добро разбиране на незаконното производство на наркотици на територията на ЕС чрез разработването на **европейска база данни за инциденти, свързани с производството на наркотици**, в сътрудничество със засегнатите държави членки.

Наред с рисковете за околната среда разрушаването на лаборатории за производство на наркотици е сложно и води до сериозни рискове за здравето на обществеността и на служителите на правоприлагащите органи. За да се справят с това, Комисията и държавите членки ще предоставят насоки и протоколи, за да помогнат на правоприлагащите органи да разкриват и разрушават **незаконни лаборатории за синтетични наркотици**, като използват модерни технологии за откриване и специализирани програми за обучение. Целта на този подход е да бъдат намалени рисковете за служителите на правоприлагащите органи и вредите за околната среда. Освен това Европол и СЕРОЛ ще изготвят инструкции за безопасното транспортиране и разрушаване на иззети химикали и оборудване, ще очертаят най-добрите практики за безопасно разрушаване на лаборатории и ще подобрят обучението и капацитета в тази област.

6.2. Справяне с отклоняването и трафика на прекурсори на наркотични вещества и на дизайнерски прекурсори

Често се злоупотребява с прекурсори на наркотични вещества за производство на синтетични наркотици и на нови психоактивни вещества, което представлява значителна

⁴⁷ Регламент (ЕС) 2022/2065 на Европейския парламент и на Съвета от 19 октомври 2022 г. относно единния пазар на цифрови услуги и за изменение на Директива 2000/31/ЕО (Акт за цифровите услуги) (ОВ L 277, 27.10.2022 г., стр. 1).

⁴⁸ Въз основа на мерките, включени в Насоките на Комисията относно мерки за гарантиране на високо равнище на неприкосновеност на личния живот, безопасност и сигурност на малолетните и непълнолетните лица онлайн съгласно член 28, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2022/2065.

заплаха за обществената безопасност. Преразглеждането от страна на Комисията на законодателството относно прекурсорите е от съществено значение за засилване на мониторинга и контрола на прекурсорите на наркотични вещества и на дизайнерските прекурсори⁴⁹. Целта на настоящото предложение е да се даде възможност на правоприлагащите органи и на икономическите оператори да откриват по-ефективно съмнителни сделки, като по този начин се засилят сътрудничеството и бдителността при предотвратяването на незаконното производство на наркотици. За да подпомогне изпълнението, EUDA ще наблюдава развитията, свързани с отклоняването и трафика на прекурсори на наркотични вещества. Тя също така ще допринесе за прилагането на законодателството на ЕС относно прекурсорите на наркотични вещества чрез разработването на информационно хранилище относно прекурсори на наркотични вещества, съдържащо информация за прекурсорите, което ще улесни обмена на информация за тяхното идентифициране. Наред с това ЕС следва да засили работата с международните партньори за наблюдение и последващо пресичане на незаконното производство, отклоняването и трафика на прекурсори на наркотични вещества, включително дизайнерски прекурсори. За да се улеснят съдебните разследвания на национално равнище, ЕС ще увеличи подкрепата си за разкриване на прекурсори, използвани в съоръжения за производство на наркотици.

Основни приоритети

Комисията ще:

- **изпълнява, в тясно сътрудничество с държавите членки и съответните агенции на ЕС, специалния план за действие на ЕС срещу трафика на наркотици;**
- **направи оценка на действащото рамково решение относно трафика на наркотици през 2026 г.;**
- **изготви стратегия на ЕС за пристанищата със силен акцент върху тяхната сигурност;**
- **работи със съзаконодателите за ускоряване на бързото приемане на новите правила относно прекурсорите;**
- **оцени осъществимостта на създаването на нова общоевропейска система за проследяване на финансирането, свързано както с организираната престъпност, така и с тероризма.**

EUDA, с подкрепата на EMPACT, ще:

- **разработи европейска база данни за инциденти, свързани с производството на наркотици.**

Държавите членки се насърчават да:

- **укрепят капацитета на националните органи за разкриване, разследване и наказателно преследване на трафика на наркотици;**

⁴⁹ COM(2025) 747 final.

- **включат в националното право и да прилагат засилените правила относно възстановяването и конфискацията на активи;**
- **разкриват и предотвратят проникването на престъпни елементи в законни предприятия чрез административния подход.**

IV. СПРАВЯНЕ С РИСКОВЕТЕ И ВРЕДИТЕ

Потенциалното въздействие на незаконни вещества върху хората, които употребяват наркотици, обществените пространства и обществото, буди все по-голямо безпокойство. Увеличаването на наличието на силнодействащи нови психоактивни вещества води до по-голям риск от смърт в резултат на свръхдоза, а трафикът на наркотици води до насилие и вреди на околната среда на местните общности. За да се справи с тези проблеми, ЕС трябва да се съсредоточи върху значителното намаляване на свързаните с наркотиците рискове и вреди, наред с повишаването на подготвеността.

Стратегически приоритет 7: Намаляване на свързаните с наркотиците вреди за отделните хора

В рамките на континуум на грижите, включващ превенция и лечение, ЕС и държавите членки ще увеличат наличието на ефективни интервенции за намаляване на вредите и рисковете, за да бъдат защитени хората, които употребяват наркотици, от вреди.

7.1. Увеличаване на наличието и обхвата на основани на доказателства интервенции за намаляване на вредите и риска

Тъй като новите наркотици пораждаат нови рискове, държавите членки трябва да разширят и адаптират интервенциите за намаляване на вредите. Тясното сътрудничество между здравните и социалните специалисти, гражданското общество и партньорските групи е от решаващо значение. Интервенциите следва да бъдат интегрирани с други дейности за насърчаване на здравето, за да се достигне до високорискови групи от населението, например чрез помещения за безопасна и контролирана употреба на наркотици, центрове за проверка на наркотиците или мобилни звена, които предоставят здравна и социална подкрепа. Мерките за намаляване на рисковете и вредите, включително действията, подкрепяни чрез фондовете на политиката на сближаване, трябва да бъдат включени в регионални и местни политики и реалности, като участниците работят заедно за насърчаване на здравето, безопасността и сигурността в общността.

Необходимо е да се обърне специално внимание на интервенциите за намаляване на вредите, които имат за цел предотвратяване или намаляване на рисковете от свръхдоза, инфекциозни заболявания и животозастрашаващи инфекции. Държавите членки се приканват настоятелно да предприемат мерки за предотвратяване или намаляване на риска от **свръхдоза на наркотици и смърт**, особено по отношение на опиоидите, чрез увеличаване на достъпа до основани на доказателства интервенции като лечение с опиоидни агонисти и налоксон, включително програми за прием на налоксон в домашни условия. Иновативните стратегии са от жизненоважно значение и за справяне с рисковете, свързани

с нови наркотици, като например синтетичните канабиноиди, и новите методи на употреба, като например вейп устройства.

Следва да бъдат положени допълнителни усилия в посока превенция, лечение и намаляване на свързаните с наркотици **инфекции, предавани по кръвен път**, особено ХИВ и хепатит С (HCV), както и предотвратими с ваксини заболявания като хепатит А и В. Инжекционно употребяващи наркотици лица следва да имат достъп до животоспасяващи интервенции въз основа на насоките на EUDA и ECDC за превенция и контрол на инфекциозните болести⁵⁰. От решаващо значение е наличието на широко достъпни програми за игли и спринцовки, както и доброволно изследване и лечение на ХИВ и HCV. Комисията ще си сътрудничи с Форума на гражданското общество по въпросите на наркотиците, за да **идентифицира системните пречки, засягащи уязвимите групи от населението**, включително хора, употребяващи наркотици.

Освен това държавите членки следва да обмислят разработването и прилагането на специални **интервенции за намаляване на вредите** за конкретни рискови групи. Те включват хора с психични разстройства, хора в места за лишаване от свобода, ЛГБТИК +, мигранти, както и млади хора в места за развлечения, като нощни клубове или фестивали.

7.2. Разпространение на доказателства за ефективни интервенции за намаляване на вредите

Въпреки че съществуват различни мерки за намаляване на риска и вредите, за да се достигне до високорискови групи от населението, следва да се осигурят допълнителни иновативни мерки, съобразени с промените, свързани с наркотиците и тяхната употребата. EUDA ще направи преглед на ефективността на новите интервенции и ще сподели най-добри практики чрез база данни относно намаляването на вредите. С тези усилия ще бъде гарантирано, че информацията е широко достъпна с цел **подкрепа на разработването на стандарти за качество** относно намаляването на вредите.

Въз основа на успеха на Европейската учебна програма за превенция EUDA ще разработи специална програма за обучение с цел подобряване на прилагането на основани на доказателства мерки за намаляване на вредите. **Европейската учебна програма за намаляване на вредите** ще помогне на държавите членки да изградят капацитет за намаляване на вредите в цяла Европа.

Стратегически приоритет 8: Смекчаване на социалното и екологичното въздействие

ЕС ще увеличи усилията си за превенция на престъпността, за да противодейства на нарастващото насилие, свързано с незаконния трафик на наркотици, като обърне специално внимание на защитата на младите хора от вербуване за престъпни цели и на намаляването на вредите, които незаконните наркотици причиняват на обществото, местните общности и околната среда.

⁵⁰ Европейски център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC) и Европейски център за мониторинг на наркотици и наркомании (ЕЦМНН) (2023 г.), Превенция и контрол на инфекциозните заболявания сред инжекционно употребяващи наркотици лица.

8.1. Справяне със свързаното с наркотици насилие и засилване на превенцията на престъпността

Свързаното с наркотици насилие става все по-сложно, като често е свързано с организирана престъпност и поражда цикъл от вреди, които оказват въздействие върху безопасността и сигурността на нашите градове и местни общности. Децата и младите хора са особено уязвими, тъй като могат да станат жертви или извършители, или да бъдат вербувани от тези групи. За да се справи с насилието, свързано с наркотиците, ЕС има за цел да разбие престъпните мрежи и да насърчи дейности на кварталната полиция, които съчетават безопасността на населението и инициативи в областта на общественото здраве. В рамките на **Програмата на ЕС за градовете** Комисията ще подкрепя местните органи чрез насърчаване на иновативни местни проекти и улесняване на обмена на най-добри практики. Целта на тази подкрепа е да бъдат подобрени устойчивостта и сближаването на общностите, за да се преодолеят предизвикателствата, свързани със сигурността и социалната интеграция, включително свързаните с наркотиците въпроси. Освен това EUDA ще извършва научни изследвания и мониторинг с цел по-добро разбиране на **свързаното с наркотици насилие** на различни равнища.

ЕС също така ще полага повече усилията за предотвратяване на вербуването на млади хора за участие в организираната престъпност, включително онлайн мерки и **основани на доказателства мерки за превенция**. Държавите членки се насърчават да укрепят развитието на безопасна среда за младите хора, като използват най-добрите практики, налични чрез центъра за знания на Мрежата на ЕС за превенция на престъпността. Тези усилия изискват сътрудничество между правоприлагащите органи, социалните работници, здравните специалисти и гражданското общество. За да бъдат подкрепени тези усилия, Европейската мрежа за превенция на престъпността ще разработи **специален инструментариум за справяне с вербуването на ненавършили пълнолетие от страна на престъпни мрежи**.

Освен това, за да защити децата от всички форми на престъпност, включително тези свързани с наркотици онлайн и офлайн, ЕС ще предложи **план за действие за защита на децата от престъпления**, както е обявено в стратегията за вътрешна сигурност ProtectEU.

8.2. Справяне със стигматизирането и дискриминацията, свързани с наркотиците

Европа трябва да се справи със **стигмата** по отношение на употребата на наркотици и на свързаните с нея разстройства⁵¹, тъй като тя оказва отрицателно въздействие върху психичното и физическото здраве на хората. Това може да възпрепятства способността им да търсят подкрепа и да се интегрират в обществото, което може да доведе до отпадане от училище сред младите хора. В политиките следва да бъде взет предвид опитът на лицата, засегнати от стигматизиране, свързано с наркотиците, по-специално чрез постоянна ангажираност с гражданското общество, включително хората, които употребяват наркотици, и клиентите на свързаните с наркотици услуги. Чрез платформата на ЕС за

⁵¹ Заключение на Съвета от декември 2022 г. относно основан на правата на човека подход в политиките в областта на наркотиците, 15818/22.

здравна политика, портала на ЕС за най-добри практики в областта на общественото здраве и научноизследователските проекти, финансирани по линия на „Хоризонт Европа“, ЕС ще повишава осведомеността, ще насърчава обмена на информация и взаимното обучение. Освен това инвестициите от ЕСФ + и ЕФРР следва да си взаимодействат с други фондове и програми на ЕС, за да се подкрепи социалното приобщаване по всеобхватен начин.

8.3. Възприемане на съобразен с равенството между половете подход към явлението наркотици

Ситуацията с наркотиците засяга мъжете и жените по различен начин, като жените представляват около една четвърт от лицата със сериозни проблеми с наркотиците, но само една пета от постъпилите на лечение. Броят на смъртните случаи от свръхдоза сред жените в ЕС се е увеличил със 76 % в периода между 2013 г. и 2023 г., което е признак за наличието на допълнителни пречки, пред които са изправени жените при достъпа до здравни и социални услуги.

В рамките на всички стълбове на стратегията държавите членки следва да прилагат мерки, **съобразени с равенството между половете**, за да гарантират недискриминационен и безпрепятствен достъп до услуги, особено за лечение и намаляване на вредите. Персонализираните услуги следва да включват възможности, предназначени само за жени, грижи за деца и специализирана подкрепа, отчитаща преживените травми.

Освен това сексуалната ориентация и половата идентичност могат да оказват влияние върху достъпа до здравни услуги. Както е отбелязано в Стратегията на Комисията за равнопоставеност на ЛГБТИК + за периода 2026—2030 г. ЛГБТИК + лицата често са изправени пред по-високи рискове от проблеми, свързани с психичното здраве, и насилие⁵². Справянето с дискриминацията и пречките пред ЛГБТИК + лицата е от решаващо значение, за да бъде намалено отрицателното въздействие върху здравето и да бъде гарантиран равен достъп до услуги.

8.4. Справяне с рисковете, свързани с управлението на превозно средство под въздействие на наркотици

Цифрите сочат, че до една четвърт от смъртните случаи по пътищата в ЕС, общо над 19 940 през 2024 г., са свързани с алкохол и/или наркотици⁵³. За да подкрепи подхода за „нулева смъртност“⁵⁴ и целта за нулев брой смъртни случаи по пътищата до 2050 г., ЕС следва да приложи мерки за предотвратяване на управлението на превозно средство под въздействие

⁵² Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, Съюз на равенство: стратегия за равнопоставеност на ЛГБТИК+ за 2026—2030 г., COM (2025)725 final.

⁵³ Европейска комисия, генерална дирекция „Мобилност и транспорт“, Modijefsky, M., Janse, R., Spit, W., и др., „Предотвратяване на управлението на превозно средство под въздействието на алкохол и наркотични вещества: окончателен доклад“ (Prevention of driving under the influence of alcohol and drugs, final report), Служба за публикации на Европейския съюз, 2022 г., <https://data.europa.eu/doi/10.2832/284545>.

⁵⁴ Работен документ на службите на Комисията, Рамка за политиката на ЕС относно пътната безопасност за периода 2021—2030 г. — следващи стъпки към постигане на „нулева смъртност“, SWD (2019 г.) 283 final.

на наркотици и на произшествията, причинени от шофьори, управляващи под въздействието на наркотици.

С новата Директива относно свидетелствата за управление на превозни средства⁵⁵ държавите членки поеха ангажимент за **политики на нулева толерантност към управлението на превозно средство под въздействието на наркотици**. Държавите членки се насърчават да въведат в националното си право общоприложими схеми за нулева толерантност.

Като се има предвид големия дял нови водачи, предимно млади хора, участващи в пътнотранспортни произшествия заради управление на превозно средство в нетрезво състояние и употреба на наркотици, държавите членки се насърчават също така да прилагат по-строги правила за новите водачи в съответствие с директивата. Това следва да бъде подкрепено от целенасочени национални усилия за **повишаване на осведомеността, които да изтъкват опасностите от управлението на превозно средство под въздействието на наркотици**, насочени конкретно към младите хора. Освен това с новата Директива относно решенията, засягащи правото на управление, и с преразгледаната Директива относно обмена на информация между държавите членки ще бъде предоставена възможност за обмен на информация между държавите членки относно пътнотранспортни нарушения, свързани с наркотици, с което ще се избегне опасното поведение при управлението на моторни превозни средства под въздействие на наркотици да остане ненаказано.

8.5. Справяне със свързаните с наркотиците вреди за околната среда

Отглеждането на наркотични растения и производството на наркотици нанасят значителни вреди на околната среда както в Европа, така и в световен мащаб. Организираната престъпност изхвърля токсични химически отпадъци, произхождащи от производството на синтетични наркотици, което води до сериозни рискове за околната среда и местните общности. Например при производството на един килограм MDMA се генерират приблизително 58 kg токсични отпадъци. Производството на канабис изразходва вода и енергия, но също така оказва въздействие върху замърсяването на водата и въздуха⁵⁶.

Лабораториите за незаконни наркотици трябва да бъдат разрушени по начин, който гарантира безопасността на служителите на правоприлагащите органи и отчита въздействието върху околната среда. ЕС ще разработи и прилага екологосъобразни методи за безопасно **боравене, транспортиране, обезвреждане и унищожаване на иззети незаконни наркотици**, прекурсори, химикали, отпадъци и оборудване. В съответствие с Пакта на ЕС за справяне с новите заплахи от синтетични наркотици⁵⁷ CEPOL и EUDA ще

⁵⁵ Директива (ЕС) 2025/2205 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2025 г. относно свидетелствата за управление, за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1724 на Европейския парламент и на Съвета и на Директива (ЕС) 2022/2561 на Европейския парламент и на Съвета, и за отмяна на Директива 2006/126/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Регламент (ЕС) № 383/2012 на Комисията; *ОВ L*, 2025/2205, 5.11.2025 г.

⁵⁶ Европейски център за мониторинг на наркотици и наркомании и Европол (2022 г.), *Пазар на наркотици в ЕС: канабис — задълбочен анализ*.

⁵⁷ Заключение на Съвета от юни 2025 г. относно пакта за справяне с новите заплахи от синтетични наркотици и нови психоактивни вещества в Европейския съюз, 10265/25.

подобрят обучението за правоприлагащите органи относно рисковете за сигурността и здравето, свързани с разрушаването на тези съоръжения. ЕМРАСТ ще засили оперативното сътрудничество за повишаване на капацитета за разрушаване на лаборатории за синтетични наркотици.

Комисията подпомага държавите членки при прилагането на **новата Директива относно защитата на околната среда чрез наказателно право**⁵⁸, в която се разглеждат престъпления като замърсяване, незаконно управление на отпадъци, унищожаване на местообитания и незаконно водочерпене.

В националните стратегии, които държавите членки трябва да разработят до 21 май 2027 г., Комисията ги насърчава изрично да установят връзка между престъпленията срещу околната среда и други престъпни дейности, като производството и трафика на наркотици, Целта на тази интеграция е да бъде повишена ефективността на стратегиите, като се обърне внимание на взаимосвързания характер на тези престъпления.

За производството на незаконни наркотици организираната престъпност често използва вредни за околната среда практики като обезлесяване или интензивно използване на вода. Подобряването на разкриването на тези практики е от решаващо значение поради ролята, която те играят за изострянето на сушата, унищожаването на местообитанията и загубата на биологично разнообразие.

Основни приоритети

Комисията ще:

- **разработи и разпространи чрез Мрежата на ЕС за превенция на престъпността специален инструментариум на ЕС за справяне с вербуването на ненавършили пълнолетие от престъпни мрежи;**
- **използва укрепената рамка на ЕМРАСТ за оперативно сътрудничество в областта на правоприлагането за справяне със съоръженията за производство на незаконни наркотици като част от изпълнението на плана за действие срещу трафика на наркотици.**

EUDA ще:

- **разработи европейска учебна програма за намаляване на вредите в подкрепа на изграждането на капацитет за интервенции за намаляване на вредите в целия ЕС;**
- **работи в тясно сътрудничество с държавите членки за разработването и прилагането на техните мерки за превенция на престъпността в подкрепа на местните общности и младите хора.**

Държавите членки се насърчават да:

- **увеличат наличието на интервенции и техния обхват с цел намаляване на вредите и рисковете, за да бъде намален броят на случаите на свръхдоза,**

⁵⁸ Директива (ЕС) 2024/1203 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 г. относно защитата на околната среда чрез наказателно право и за замяна на директиви 2008/99/ЕО и 2009/123/ЕО (ОВ L, 2024/1203, 30.4.2024 г.).

смърт и предавани по кръвен път инфекции, свързани с наркотици, в целия ЕС;

- приемат политики на нулева толерантност към управлението на превозни средства под въздействието на наркотици в съответствие с Директивата относно свидетелствата за управление на превозни средства и да използват пълноценно наличните трансгранични инструменти за прилагането на тези правила;
- използват пълноценно новата Директива относно престъпленията срещу околната среда, за да се отговори на екологичните предизвикателства, произтичащи от производството и трафика на наркотици.

V. ИЗГРАЖДАНЕ НА СИЛНИ ПАРТНЬОРСТВА

Свързаните с наркотиците политики в трети държави оказват значително въздействие върху ситуацията с незаконните наркотици в Европа, тъй като престъпните мрежи в рамките на ЕС си сътрудничат с международни партньори за разширяване на операциите за трафик. Следователно международните партньорства са от решаващо значение за ефективна политика на ЕС в областта на наркотиците. В рамките на ЕС е необходимо да се засилят координацията и партньорствата с гражданското общество и участници от частния сектор. С този подход се насърчава взаимното учене и се улесняват съвместните оперативни действия в подкрепа на всеобхватен, включващ цялото общество подход.

Стратегически приоритет 9: Засилване на международното сътрудничество

Като отчита глобалния характер на явлението, ЕС ще засили сътрудничеството си с важни международни партньори чрез ефективни диалози, изграждане на капацитет и засилено оперативно сътрудничество.

9.1. Цели на ЕС в областта на международното сътрудничество

В стратегията за вътрешна сигурност ProtectEU се призовава за това ЕС активно да защитава интересите си в областта на сигурността чрез справяне с външните заплахи, прекъсване на маршрутите за трафик и защита на коридорите от стратегически интерес. ЕС е решен да бъде силен съюзник на държавите партньори, като си сътрудничи за подобряване на глобалната сигурност и укрепване на взаимната устойчивост, особено срещу заплахите, свързани с трафика на наркотици.

Външните отношения на ЕС в областта на наркотиците подчертават споделената отговорност, многостранното сътрудничество и ориентирания към развитието подход, при който се зачитат правата на човека, достойнството и принципите на правовата държава. ЕС остава ангажиран с тези принципи, като се застъпва за основан на доказателства, интегриран, балансиран и мултидисциплинарен подход към политиката в областта на наркотиците. Той подкрепя усилията на трети държави за привеждане в съответствие с международните конвенции за контрол на наркотиците и задълженията в областта на правата на човека, както е посочено в заключенията на Съвета относно основания на

правата на човека подход в политиките в областта на наркотиците⁵⁹, Плана за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията за периода 2020—2027 г.⁶⁰ и съответните инструменти на ООН в областта на политиката в областта на наркотиците. Освен това ЕС поддържа твърда позиция срещу смъртното наказание във всички ситуации, като потвърждава ангажимента си към правата на човека.

ЕС ще си сътрудничи с **партньорите, обхванати от процеса на разширяване**, за да съгласува стратегиите за борба с мрежите на организираната престъпност, да подобри информационните системи относно наркотиците и да засили оперативното сътрудничество. Това включва подкрепа за разработването на национални обсерватории относно наркотиците и системи за ранно предупреждение за нови психоактивни вещества в съответствие с правото на ЕС; както и насърчаване на основани на доказателства, интегрирани и балансирани политики в областта на наркотиците с подкрепата на EUDA. За да се гарантира ускорено интегриране на страните кандидатки в архитектурата на ЕС за сигурност, той следва систематично да включва и подкрепя партньорите, обхванати от процеса на разширяване, като гарантира техния достъп до инструменти, насоки и възможности за изграждане на капацитет. По подобен начин Комисията ще проучи възможностите за сътрудничество със страните кандидатки в областта на сигурността на пристанищата, като например включването им като наблюдатели на заседанията на Европейския пристанищен алианс.

В сътрудничество с **партньорите от Южното Средиземноморие** ЕС ще насърчава по-нататъшния мониторинг и оценка на тенденциите в областта на наркотиците, съдебното сътрудничество и сътрудничеството в областта на правоприлагането, както и интегрираното управление на границите, за да се реагира по-ефективно на трансграничния трафик на наркотици в съответствие със стълба „Сигурност, готовност и управление на миграцията“ от Пакта за Средиземноморието. От съществено значение е по-тясното оперативно сътрудничество на EUDA, Европол, CEPOL, Евроюст и МАОС-N с регионалните партньори. Оперативното сътрудничество с държави от Северна Африка, Близкия изток и Персийския залив ще бъде засилено, по-специално по отношение на производството и трафика на наркотици, с акцент върху каптагона.

ЕС има за цел да засили **международните съюзи за справяне със заплахите от синтетични наркотици**, като работи с важни трети държави като САЩ, Мексико, Китай и Индия за разбиване на производството на незаконни наркотици, спиране на потока от прекурсори на наркотични вещества и повишаване на подготвеността за справяне с предизвикателствата, свързани със синтетичните наркотици. Сътрудничеството ще се съсредоточи върху прекъсването на маршрутите за трафик на наркотици, укрепването на **устойчивостта на логистичните центрове** в световен мащаб и противодействието на използването на големи морски пристанища от организираната престъпност, особено в Латинска Америка, Западна Африка и Западните Балкани.

⁵⁹ Заключение на Съвета от декември 2022 г. относно основан на правата на човека подход в политиките в областта на наркотиците, 15818/22.

⁶⁰ Заключение на Съвета от 27 май 2024 г. относно привеждането на Плана за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията за периода 2020—2024 г. в съответствие с многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г., 9508/24.

Ограничителните мерки са важен инструмент във външния инструментариум на ЕС и могат да допълнят добре балансирана съвкупност от политики за ефективно разбиване и намаляване на транснационалната организирана престъпност. Понастоящем Комисията проучва възможностите за **режим на хоризонтални санкции**, насочен срещу лица и организирани престъпни групи, участващи в контрабандата на мигранти и трафика на хора. Като се има предвид, че трафикът на наркотици често подхранва транснационални организирани престъпни групи и че трафикантите на наркотици разчитат за всички свои операции на едни и същи занимаващи се с изпирането на пари лица, търговци с криптовалута и други доставчици на услуги, може да се обмисли разширяване на обхвата на този режим, при условие че бъдат проведени обсъждания с държавите членки. Делегациите на ЕС във всички съответни държави и подрегиони ще определят координационни звена сред своите служители за борба с организираната престъпност, като държавите членки ще могат да изпратят служители за връзка за тази цел.

Целенасочените оперативни ответни действия ще включват митниците, правоприлагащите органи и компетентните органи в ключови трети държави, включително инициативи като разследващи звена и свързващи центрове за разузнавателни данни. Освен това ЕС ще изгради **по-силни партньорства** в областта на правосъдието и сигурността с ключови трети държави и региони, като засили сътрудничеството в областта на правната взаимопомощ, екстрадицията, възстановяването и конфискацията на активи, особено с държави от Латинска Америка, Карибския басейн и Средиземноморския регион.

Освен това Комисията ще си сътрудничи с държавите членки и държавите партньори за укрепване на усилията за борба с трафика на наркотици, като постигне напредък по новосъздадената **Европейска коалиция за борба с наркотиците**, повишавайки по този начин ефективността на общите цели и стратегии.

9.2. Засилване на диалога с трети държави и региони

Участието в диалози с трети държави е от решаващо значение за насърчаването на интегриран и балансиран подход към политиката в областта на наркотиците. ЕС ще продължи специалните диалози по въпросите на наркотиците с партньорите от Западните Балкани, Източното партньорство, Латинска Америка и Карибския басейн, Централна Азия, както и на двустранна основа със САЩ, Китай и Колумбия. Целта на тези диалози е да бъде засилено стратегическото и оперативното сътрудничество, като бъдат насърчени ефективни ответни действия. Следва да бъдат установени нови диалози с други приоритетни държави или региони, които са силно засегнати от проблемите с наркотиците. В рамките на диалози относно сигурността могат да бъдат разгледани въпроси, свързани с политиката в областта на наркотиците, по-специално трафика, а тематичният обмен и срещите на експерти ще улеснят обмена на информация и координацията на дейностите, като например с Индия с цел предотвратяване на отклоняването и трафика на прекурсори на наркотични вещества.

В рамките на своята външна политика ЕС ще използва дипломатически, политически и финансови инструменти, за да подкрепи тези усилия. Целият набор от инструменти на ЕС, включително Инструмент за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество (ИССРМС) и мисиите по линия на общата политика за сигурност и отбрана, може да се използва за укрепване на капацитета за правоприлагане в трети държави и за

подкрепа на подход към политиката в областта на наркотиците, който обхваща всички равнища на управление.

9.3. Оперативно сътрудничество

Тъй като взаимосвързаността на мрежите за трафик на наркотици по света нараства, ЕС ще **засили оперативната си реакция** чрез партньорства със страни кандидатки и важни трети държави и региони. Агенциите в областта на ПВР играят решаваща роля по отношение на тези усилия. Ролята на Европол за укрепване на стратегическия и оперативния капацитет в ключови трети държави е от решаващо значение за разбиването на транснационални престъпни мрежи. Европол разширява външните партньорства, за да улесни обмена на стратегическа и оперативна информация, като гарантира, че разследванията са координирани между различните юрисдикции. Ролята на Евроюст в събирането на доказателства срещу престъпни организации и улесняването на наказателните преследвания е от жизненоважно значение за ефективните правни действия срещу транснационалната престъпност.

В съответствие с новия си мандат EUDA се ангажира да подобрява международното сътрудничество и да извършва мониторинг на ситуацията с наркотиците в трети държави, като подкрепя разработването на основани на доказателства, интегрирани и балансирани политики в областта на наркотиците. Като част от стратегията за вътрешна сигурност ProtectEU Комисията ще се стреми към постигането на допълнителни споразумения между ЕС и трети държави за сътрудничество с Европол и Евроюст, по-специално разширяване на усилията, така че да обхванат повече държави от Латинска Америка, и ще се застъпва за включването на още трети държави в рамката на EMPACT.

ЕС ще поддържа **инициативи за техническа помощ и изграждане на капацитет** и програми за сътрудничество, за да помогне на трети държави да се справят с проблемите, свързани с наркотиците, по начин, съответстващ на задълженията в областта на правата на човека, като се вземат предвид предизвикателствата в секторите на общественото здраве, развитието, безопасността и сигурността. ЕС и неговите държави членки поставят акцент върху **ориентирани към развитието политики в областта на наркотиците и мерки за алтернативно развитие и за устойчиво развитие**⁶¹, които предлагат начини за намаляване на предлагането на наркотици, опазване на околната среда и стимулиране на социално-икономическото развитие на засегнатите региони.

9.4. Потвърждаване на водещата роля на ЕС в определянето на облика на международния дневен ред на политиката в областта на наркотиците

ЕС остава ангажиран с подкрепата за многостранна система, основана на международното право и принципите на Устава на ООН⁶². **ЕС ще запази водещата си роля в процесите на разработване на политиката на ООН в областта на наркотиците**, като участва активно

⁶¹ Заключение на Съвета от ноември 2018 г. относно алтернативното развитие: „Към ново разбиране за алтернативното развитие и свързаните с това ориентирани към развитието действия на политиката относно наркотиците — Принос към изпълнението на Заключителния документ от ССОСОН от 2016 г. и целите на ООН за устойчиво развитие“, 14338/18.

⁶² Заключение на Съвета от юни 2025 г. относно приоритетите на ЕС в ООН по време на 80-ата сесия на Общото събрание на ООН, септември 2025 г. — септември 2026 г., док. 10491/25.

в Комисията за упойващите вещества и други органи на ООН, насочени към здравеопазването, правата на човека и развитието. Този подход обхваща и участието в многостранни форуми като Съвета на Европа.

ЕС ще продължи да укрепва стратегическото сътрудничество с международни организации, по-специално със Службата на ООН по наркотиците и престъпността (СНПООН), която е водещият орган в рамките на системата на ООН за справяне с глобалните проблеми с наркотиците, Международния орган за контрол на упойващите вещества, както и СЗО и Световната митническа организация. ЕС също така ще подкрепя координацията между съответните органи на ООН с цел цялостно и последователно справяне със ситуацията с наркотиците.

Стратегически приоритет 10: Засилване на координацията и стратегическите партньорства на ЕС

Като признава междусекторния характер на политиката в областта на наркотиците, ЕС се ангажира да прилага тази политика, включително настоящата стратегия, чрез единен подход, обхващащ цялото общество. Това изисква тясна координация между институциите, органите, агенциите и държавите — членки на ЕС, като същевременно активно се включват представители на гражданското общество и частния сектор. Целта на тези съвместни усилия е да се засилят колективните действия, да се постигне максимално въздействие и да се гарантира приобщаващ подход към предизвикателствата, свързани с наркотиците.

10.1. Засилване на координацията между институциите, органите, агенциите и държавите — членки на ЕС

Институциите, органите и съответните агенции на ЕС трябва да **координират дейностите си**, свързани с незаконните наркотици, като гарантират взаимно допълване в рамките на съответните си мандати. Държавите членки се насърчават да приведат действията си в съответствие с настоящата стратегия, като разпределят съответни целеви ресурси. Като отчитат местните и регионалните различия в ситуацията с наркотиците, държавите членки следва да включат **регионалните и местните органи** в изпълнението на стратегията. Тези органи играят жизненоважна роля, като адаптират интервенциите към нуждите на общността, насърчават сътрудничеството между заинтересованите страни, като например здравните служби, правоприлагащите органи и организациите в общността, за да се подобрят усилията за превенция, лечение и намаляване на вредите. На равнището на ЕС Комитетът на регионите и Икономическият и социален комитет играят важна роля по отношение на развитието в областта на наркотиците.

Координацията между секторите, по-специално здравеопазването, сигурността и правосъдието, е от решаващо значение както на равнището на ЕС, така и на национално равнище. Интегрираните подходи на местно равнище, включващи правоприлагащите органи, съдебната система, социалните и здравните служби, агенциите по лекарствата и органите в сектори като гражданското въздухоплаване и морския транспорт, могат да подобрят резултатите в областта на здравеопазването и сигурността. Това сътрудничество

между различни сектори е от решаващо значение за разработването на цялостни решения на предизвикателствата, свързани с наркотиците.

Успешното изпълнение на тази стратегия зависи от ефективното управление и координация. Поради това Съветът на ЕС, с подкрепата на Комисията, се приканва да разработи **рамка за изпълнение**, като следва да се обърне внимание на преразглеждането на стратегията и на бъдещи насоки. В тази рамка следва ясно да бъдат определени заинтересованите страни, участващи в изпълнението на различните приоритети, и да бъдат насърчени полезните взаимодействия и съгласуваността между политиките в областта на наркотиците на равнището на ЕС, на национално и на местно равнище. Освен това в нея следва да бъдат проучени начини да се гарантира, че всяка държава членка извършва постоянен обзор на национално равнище на въпросите, свързани с наркотиците, чрез подход, обхващащ всички равнища на управление. Това ще подобри координацията и ще увеличи максимално въздействието на политиката на европейско, национално и местно равнище.

Комисията и Съветът на ЕС следва редовно да правят преглед на изпълнението на стратегията, като поддържат диалог с държавите членки. Агенции на ЕС като EUDA и Европол ще подпомагат мониторинга на изпълнението на стратегията. Ефективният мониторинг на мерките в областта на наркотиците изисква събиране на данни и показатели за въздействието и EUDA ще разшири своя инструментариум за оценка на политиките с цел точно проследяване на напредъка и резултатите, като улесни навременните корекции на стратегията с цел максимална ефективност.

10.2. Засилване на пълноценното взаимодействие с гражданското общество

Ефективните ответни мерки на политиката изискват включването на лицата, които са пряко засегнати от проблеми, свързани с наркотиците, като техният опит се използва за разработване на обосновани и практически решения. Гражданското общество е от съществено значение за разработването на политики в областта на наркотиците на национално, европейско и международно равнище. На равнище ЕС Форумът на гражданското общество по въпросите на наркотиците ще продължи да бъде неразделна част от изпълнението на стратегията. Освен това EUDA като част от новия си мандат ще засили редовното си сътрудничество с гражданското общество.

На национално равнище следва да се използват прекият опит на гражданското общество за нововъзникващи тенденции и ефективни отговори, за да се зададе облика на политиките и мерките, както и тяхното прилагане. Осигуряването на подходящо разпределение на ресурсите за всички услуги в областта на наркотиците и насърчаването на участието на гражданското общество са от решаващо значение на всички равнища, за да се подкрепи всеобхватното и приобщаващо разработване на политики.

10.3. Разширяване на публично-частните партньорства във връзка с политиката в областта на наркотиците

Незаконните наркотици засягат всички аспекти на обществото, включително работната среда, а организираната престъпност често прониква в законната икономика, за да поддържа/осъществява трафика на наркотици. Държавите членки се насърчават да си

сътрудничат с частния сектор за намаляване на предлагането и търсенето на наркотици и за справяне със свързаните с наркотиците вреди. Комисията ще се опре на успеха на *Европейския пристанищен алианс*, като установи **по-тесни връзки с частните оператори**.

Развитието на публично-частни партньорства е от решаващо значение за борбата с трафика на наркотици, проникването на престъпни елементи и отклоняването на прекурсори, особено в сектори като пощенските услуги. Тези партньорства следва да бъдат укрепени и в областта на здравната и социалната реинтеграция, като се насърчава сътрудничеството с участници от частния сектор, които могат да въведат иновации в здравните решения. Целта на този всеобхватен подход е да бъдат обединени усилията в различни сектори с цел ефективно справяне с предизвикателствата, свързани с наркотиците.

Основни приоритети

Комисията, в сътрудничество със Съвета на ЕС, ще:

- **засили международния диалог относно наркотиците с трети държави и региони, включително усилията за укрепване и разширяване на международните алианси за справяне със синтетичните наркотици;**
- **запази водещата роля на ЕС в процесите на политиката на ООН за борба с наркотиците и ще утвърждава правата на човека и балансиран подход към политиката в областта на наркотиците.**

Комисията, с подкрепата на агенциите на ЕС, ще:

- **укрепи оперативното сътрудничество със страните кандидатки и с важни трети държави и региони с цел справяне с трафика на наркотици;**
- **обедини усилията с държавите членки за постигане на напредък по отношение на Европейската коалиция за борба с наркотиците.**

Комисията и държавите членки следва:

- **да засилят взаимодействието с Форума на гражданското общество по въпросите на наркотиците;**
- **да насърчават публично-частните партньорства във връзка с политиката в областта на наркотиците.**

Заклучение

В днешния трудно предвидим пейзаж в областта на наркотиците ЕС трябва проактивно да предвижда заплахите, да предотвратява вредите и да действа решително за опазване на здравето и сигурността.

Организираната престъпност и трафикът на наркотици подкопават глобалната сигурност, като подхранват насилието, корупцията и нестабилността в общностите, а силнодействащите нови синтетични наркотици представляват сериозни предизвикателства за здравето. Наличието на стабилен, интегриран отговор е от съществено значение, като се набляга на подготовеността и превенцията.

Укрепването на структурите за обществено здравеопазване, насочени към превенция, лечение, социална реинтеграция и намаляване на вредите в рамките на континуум на грижите, е от съществено значение. Също толкова важно е да се подобри правоприлагането, като същевременно се насърчават партньорства, които отдават приоритет на благосъстоянието на хората. Предоставянето на устойчиви решения е от решаващо значение за защитата на нашата социална структура и за определянето на световни стандарти за нашите партньори.

Стратегията на Комисията предоставя всеобхватна рамка за съгласувано справяне с предизвикателствата, свързани с незаконните наркотици, като насочва/указва посоката на заинтересованите страни с цел защита на гражданите и общностите от организираната престъпност, свързана с наркотиците, и вредите от нея. Интегрираният и обхващащ цялото общество подход на тази стратегия обединява политиките в областта на здравеопазването и сигурността, като увеличава ползите за здравето и засилва мерките за сигурност. Комисията очаква тези въпроси от критично значение да бъдат обсъдени с Европейския парламент и Съвета.

Съгласуването на усилията в областта на сигурността и здравеопазването е от жизненоважно значение за всеобхватен отговор, като се гарантира по-безопасно и по-здравословно бъдеще за всички.